

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 21Co/155/2014
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8113218123
Dátum vydania rozhodnutia: 21. 05. 2015
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Antónia Kandrává
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2015:8113218123.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Antónie Kandrávej a členov senátu JUDr. Michala Boroňa a JUDr. Petra Straku v právnej veci žalobcu PROFI CREDIT Slovakia, s.r.o., so sídlom Pribinova 25, Bratislava, IČO: 35 792 752, právne zastúpeného Advokátska kancelária JUDr. Andrea Cviková, s.r.o., so sídlom Kubániho 16, Bratislava, proti žalovanej V. N., nar. XX.XX.XXXX, bytom P. XXX/XX, U., o zaplatenie 901,-Eur s príslušenstvom, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Prešov č. k. 17C/245/2013-53 zo dňa 17.03.2014 jednohlasne takto

rozhodol:

I. P o t v r d z u j e sa rozsudok vo výroku o zamietnutí žaloby v prevyšujúcej časti.

II. Účastníkom sa náhrada trov odvolacieho konania n e p r i z n á v a.

odôvodnenie:

Napadnutým rozsudkom súd prvého stupňa uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi 211,21 Eur do 15 dní od právoplatnosti rozsudku. Vo zvyšku súd žalobu zamietol. Vyslovil, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania.

V odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že žalobca a žalovaná dňa 24.11.2009 uzatvorili zmluvu o revolvingovom úvere č. 8300025509, na základe ktorej jej poskytol úver 763,46 Eur (23.000 Sk) s dohodnutou mesačnou splátkou 46,67 Eur, dohodnutou odmenou 636,66 Eur, RPMN 64,93 %, úroková sadzba 68,68 %, priemerná RPMN 48,96 %, ročná úroková sadzba revolvingu 67,56 %, celkové náklady úveru boli uvedené vo výške 636,66 Eur. Z oznámenia veriteľa o schválení zmluvy o revolvingovom úvere č. 8300025509 zo dňa 24.9.2009 vyplýva, že žalovanej bol schválený úver 763,46 Eur, pri RPMN 64,93 %, priemernej hodnote RPMN 48,96 %, schválená výška revolvingu 419,29, zmluvná odmena za poskytnutie úveru 712,24, odplata za poskytnutie služby v zmysle čl. VIII. Ods. 8.1 písm. d) Dohody o poskytnutí služby 75,58 Eur, ročnej úrokovej sadzby 68,88 %, počet mesačných splátok 12.

Mal za preukázané, že v predmetnej zmluve chýba počet splátok, ktoré zákonodárca v zákone 258/2001 uvádza v § 4 ods. 2 písm. i) ako obligatórnú náležitosť, pričom počet splátok nemožno stotožniť s konečnou splatnosťou úveru a preto pri písm. g) cit. ust. iný výklad než ten, že konečná splatnosť úveru musí byť uvedená dátumovo neprichádza do úvahy. V zmluve nie sú náležite rozlíšené splátky istiny, úroky a iné poplatky a preto nie je postačujúce, ak je uvedená len suma predstavujúca súčet splátok istiny, úrokov a iných poplatkov. Súd považuje za neplatnú úverovú zmluvu aj v časti dohody o úrokoch s poukazom na § 39 OZ a § 3 ods. 1 OZ, keďže dohodnutý úrok pri úvere predstavoval 64,93 % pri revolvingu 68,88 % ročne, pričom z internetovej stránky NBS súd zistil, že pri spotrebiteľských úveroch

v decembri 2009 s dobou splatnosti od 1 - 5 rokov bola priemerná úroková sadzba 15,47 %, teda viac než 4-násobne nižšia ako je uvedená v úverovej zmluve.

Súd prvého stupňa považoval spotrebiteľský úver za bezúročný a bez poplatkov, tzn. že žalovaná je povinná vrátiť len rozdiel sumy medzi poskytnutým úverom 763,46 Eur a sumou, ktorú uhradila, t.j. sumou 552,25 Eur, čo predstavuje čiastku 211,21 Eur, na ktorú súd zaviazal žalovanú k úhrade.

Z týchto dôvodov súd nad priznané plnenie, žalobu ako nedôvodnú zamietol.

O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 2 O.s.p. a vzhľadom na čiastočný úspech žalobcu aj žalovanej, rozhodol, že ani jeden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania.

Proti tomuto rozsudku v časti výroku, ktorým súd žalobu v prevyšujúcej časti zamietol podal v zákonom stanovenej lehote odvolanie žalobca. Namietal, že súd prvého stupňa dospel k nesprávnemu záveru, že zmluva o revolvingovom úvere neobsahuje údaj o konečnej splatnosti úveru. Uviedol, že predmetná zmluva obsahuje stanovenie dátumu splatnosti poslednej splátky. Ide teda o deň, v ktorý má byť úver splatený, čím je určený koniec splácania spotrebiteľského úveru. Pre danú zmluvu rozpisovanie počtu splátok, istiny, poplatkov zo zákona nebolo povinným, lebo právna norma túto povinnosť zjavne vyžaduje len v prípadoch, v ktorých to má reálne opodstatnenie. Závery súdu prvého stupňa nie sú dôvodné a aplikácia zákona 258/2001 Z.z. je založená na jeho nesprávnom výklade. Závery súdu o rozpore výšky úrokov s dobrými mravmi a porovnávanie úrokových sadzieb bánk a nebankových subjektov nielen, že nemajú oporu v zákone, ale sú v rozpore s ustanoveniami § 53 ods. 6 Občianskeho zákonníka v znení účinnom ku dňu uzavretia zmluvy. Aplikácia právneho inštitútu „dobré mravy“ neprichádza do úvahy, keďže ustanovenie § 3 ods. 10 a 11 zákona o spotrebiteľských úveroch má povahu lex specialis k Občianskemu zákonníku. Vzhľadom k uvedenému žalobca tvrdí, že výška odplaty za úver poskytnutý na základe zmluvy je v súlade s platnou právnou úpravou a závery súdu, podľa ktorých by malo ísť o neplatné dojednanie, sú nezákonnými. Mal za to, že výška odplaty za úver podľa zmluvy o revolvingovom úvere bola nižšia ako maximálna povolená odplata, a teda v súlade s obmedzením vyplývajúcim zo zákona č. 258/2001 Z.z.. Je nesprávny preto záver súdu, aby dohoda o odplate v zmluve o revolvingovom úvere bola neplatná podľa ust. § 39 Občianskeho zákonníka, ak je táto dohoda v súlade s tým ustanovením zákona, ktoré stanovuje maximálnu výšku danej odplaty. Navrhol zmeniť napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa v jeho napadnutej časti tak, že žalovanú zaviazal k zaplateniu tých nárokov, ohľadne ktorých bola žaloba zamietnutá, k náhrade trov prvostupňového konania a trov právneho zastúpenia žalobcu v prvostupňovom konaní. Alternatívne, aby odvolací súd zrušil napadnutý rozsudok a vrátil vec súdu prvého stupňa na ďalšie konanie a rozhodnutie. Zároveň si uplatnil nárok na náhradu trov odvolacieho konania, ktoré špecifikoval.

Žalovaná sa k odvolaniu žalobcu písomne nevyjadřila.

Krajský súd v Prešove ako odvolací súd v rámci svojich kompetencií vyplývajúcich z ustanovenia § 10 ods. 1 O.s.p. preskúmal rozsudok súdu prvého stupňa v jeho napadnutej časti spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo v zmysle zásad uvedených v ustanovení § 212 O.s.p., vo veci nenariadil odvolacie pojednávanie, čo je v súlade s ustanovením § 214 ods. 1, 2 O.s.p. a zistil, že odvolanie žalobcu nie je dôvodné.

Zákon č. 258/2001 Z.z. o spotrebiteľských úveroch v § 4 presne definuje, aké náležitosti, okrem všeobecných (§ 43 Občianskeho zákonníka), musí spotrebiteľská zmluva obsahovať.

Súd prvého stupňa správne konštatoval, že v zmluve nie je uvedený údaj o počte splátok a nie sú náležite rozlíšené splátky istiny, úroky a iné poplatky,

V zmysle § 4 ods. 2 písm. i) Zákona o spotrebiteľských úveroch je však údaj o výške, počte a termíne splátok istiny, úrokov a iných poplatkov obligatórnou náležitosťou zmluvy, pričom ich absencia v zmluve spôsobuje, že úver sa považuje za bezúročný a bez poplatkov. Tento údaj musí byť v zmluve výslovne uvedený, nemožno ho vyvodzovať z ďalších zmluvných náležitostí. Počet splátok úveru je samostatnou zmluvnou náležitosťou. Uvedenie dátumu splatnosti poslednej splátky v listine označenej ako oznámenie veriteľa o schválení úveru nie je postačujúce, nakoľko predmetná listina nie je súčasťou zmluvy o úvere.

Podľa ust. § 54 ods. 1 Občianskeho zákonníka, zmluvné podmienky upravené spotrebiteľskou zmluvou sa nemôžu odchyliť od tohto zákona v neprospech spotrebiteľa. Spotrebiteľ sa najmä nemôže vopred vzdať svojich práv, ktoré mu tento zákon priznáva, alebo si inak zhoršiť svoje zmluvné postavenie.

Podľa ust. § 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka, spotrebiteľské zmluvy nesmú obsahovať ustanovenia, ktoré spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa (ďalej len "neprijateľná podmienka"). To neplatí, ak ide o predmet plnenia, cenu plnenia alebo ak boli neprijateľné podmienky individuálne dojednané.

Podľa ust. § 53 ods. 5 Občianskeho zákonníka, neprijateľné podmienky upravené v spotrebiteľských zmluvách sú neplatné.

Podľa ust. § 39 Občianskeho zákonníka, neplatný je právny úkon, ktorý svojím obsahom alebo účelom odporuje zákonu alebo ho obchádza alebo sa prieči dobrým mravom.

Členské štáty zabezpečia, aby nekalé podmienky použité v zmluvách uzatvorených so spotrebiteľom zo strany predajcu alebo dodávateľa podľa ich vnútroštátneho práva, neboli záväzné pre spotrebiteľa a aby zmluva bola podľa týchto podmienok naďalej záväzná pre strany, ak je jej ďalšia existencia možná bez nekalých podmienok (článok 6 bod 1 Smernice Rady 93/13/EHS z 05.04.1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách).

Odvolací súd poukazuje na rozsudok Súdneho dvora z 27.02.2014 vo veci sp. zn. C-470/12, bod 41, v ktorom Súdny dvor výslovne deklaroval, že „možnosť súdu skúmať nekalosúťažné podmienky aj bez návrhu predstavuje vhodný prostriedok na dosiahnutie výsledku stanoveného v článku 6 smernice 93/13, teda zabránenie tomu, aby bol jednotlivý spotrebiteľ viazaný nekalou podmienkou, a zároveň na dosiahnutie cieľa stanoveného v článku 7 tejto smernice, pretože takéto preskúmanie môže mať odradzujúci účinok smerujúci k ukončeniu používania nekalých podmienok v zmluvách uzavretých so spotrebiteľmi zo strany predajcov alebo dodávateľov (rozsudky z 21. novembra 2002, Cofidis, C-473/00, Zb. s. I-10875, bod 32, a Mostaza Claro, C-168/05, Zb. s. I-10421, bod 25)“ .

V zmysle článku 6 ods. 1 Smernice Rady 93/13/EHS o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách sa preto prvostupňový súd správne zaoberal otázkou, či zmluvné podmienky inkorporované do štandardnej spotrebiteľskej zmluvy nepredstavujú neprimerané zmluvné podmienky v neprospech spotrebiteľa. Prvostupňový súd pritom dospel k záveru, že výška úrokov uvedená v zmluve o revolvingovom úvere je v rozpore s dobrými mravmi z dôvodu ich neprimeranosti.

Z karty klienta (č.l. 13) vyplýva, že žalovanej bola vyplatená čiastka úveru vo výške 687,88 Eur. Žalovaná do dňa podania návrhu na vydanie platobného rozkazu uhradila v prospech žalobcu spolu sumu 499,10 Eur. V zmysle predmetnej zmluvy jej zostávalo doplatiť ešte 901 Eur.

Predmetnú zmluvu v časti dohody o úrokoch považuje odvolací súd v zhode s názorom súdu prvého stupňa za neplatnú, keďže dohodnutý úrok pri úvere predstavoval 64,93 % a pri revolvingu 68,88 % ročne.

Odvolačný súd v súvislosti s odvolacími námietkami žalobcu predovšetkým zdôrazňuje tú skutočnosť, že úroky za poskytovanie peňažných prostriedkov podliehajú súdnej kontrole vo svetle princípu dobrých mravov (§ 39 Občianskeho zákonníka). Doterajšia judikatúra súdov nespochybnila, že neprímerané úroky sú v rozpore s pravidlami správania sa, ktoré sú v spoločnosti v prevažnej miere uznávané a predstavujú základný hodnotový poriadok. Cena plnenia tak teda nie je vyňatá zo súdnej kontroly, pokiaľ ide o rozsah jej primeranosti a ani kontroly podľa generálnej klauzuly (§ 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka). Výška zmluvných úrokov, pokiaľ tieto úroky prevyšujú priemer úrokov na trhu pri porovnateľnom úvere o viac ako 100 % je neprijateľná a odporuje dobrým mravom. Prevýšenie úrokov o 100 % oproti priemeru úrokov za úvery poskytované bankami je netolerovateľné za žiadnych okolností. Preto správne postupoval súd prvého stupňa, ak nepriznal žalobcovi žiadané úroky predstavujúce viac ako 100 % oproti priemeru úrokov na trhu pri porovnateľnom úvere (v tom čase 12,71 % ročne, tak ako to vyplýva z internetovej stránky NBS: <<http://www.nbs.sk/sk/statisticke-udaje/udajove-kategorie-sdds/urokove-sadzby/priemerne-urokove-miery-z-uverov-obchodnych-ban>. V tejto súvislosti odvolací súd zároveň zdôrazňuje, že pokiaľ sú úroky neplatné v celom rozsahu, nemožno ich ďalej ani moderovať, a preto súd prvého stupňa správne postupoval, ak považoval dohodu o výške úrokov za v rozpore s dobrými mravmi a v rozpore s ust. § 53 ods. 6 Občianskeho zákonníka. Táto okolnosť totiž spôsobuje značnú nerovnováhu v postavení účastníkov v neprospech spotrebiteľa v zmysle § 53 ods. 1, 5 Občianskeho zákonníka a za týchto okolností je potrebné hodnotiť dohodu o výške úrokov ako absolútne neplatnú.

Odvolačný súd sa plne stotožňuje s právnou argumentáciou prvostupňového súdu, že zmluvne „dojednaný“ úrok za poskytnutý úver vo výške 64,93 % ročne a pri revolvingu 68,88 % ročne je v rozpore s dobrými mravmi, pretože viac ako päťnásobne prevyšuje priemerné úrokové miery podobného úveru v čase uzavretia zmluvy o úvere. Odvolací súd poukazuje na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1M Cdo 1/2009 zo dňa 31.07.2009, podľa ktorého: „Hoci maximálna výška úrokov (ako odplaty za užívanie požičanej finančnej čiastky) pri peňažných pôžičkách ani pri úveroch nie je žiadnym právnym predpisom limitovaná a je ponechaná výlučne na dohodu zmluvných strán, nie je neobmedzená. Dohoda o výške úrokov totiž musí byť v súlade s ustanovením § 39 Občianskeho zákonníka, teda nesmie sa priečiť dobrým mravom. Právny úkon postihnutý takouto vadou je absolútne neplatný. O takýto stav pôjde spravidla vtedy, ak dohodnuté úroky presiahnu mieru úrokov poskytovaných peňažnými ústavmi v čase uzavretia zmluvy.“ Ak dodávateľ predformuluje v spotrebiteľskej zmluve klauzuly, ktoré sú v rozpore s ustanovením § 54 ods. 1 Občianskeho zákonníka, tak sa dostáva do rozporu so zákonom a takéto klauzuly sú neplatné (§ 39 Občianskeho zákonníka).

Pokiaľ ide o skutočnosť, že prvostupňový súd nepriznal úroky z úveru vôbec, a teda nemoderoval výšku úrokov, odvolací súd na podporu uvedeného poukazuje na článok 6 ods. 1 smernice Rady 93/13/EHS o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách (ďalej len „smernica“), v zmysle ktorej členské štáty zabezpečia, aby nekalé podmienky použité v zmluvách uzatvorených so spotrebiteľom zo strany predajcu alebo dodávateľa podľa ich vnútroštátneho práva, neboli záväzné pre spotrebiteľa a aby zmluva bola podľa týchto podmienok naďalej záväzná pre strany, ak je jej ďalšia existencia možná bez nekalých podmienok. Z uvedeného článku vyplýva, že vnútroštátne súdy sú povinné iba neuplatniť nekalú podmienku, aby nebola záväzná pre spotrebiteľa, nemôžu však zmeniť jej obsah. Táto zmluva totiž musí v zásade existovať ďalej bez akejkoľvek zmeny okrem odstránenia nekalých podmienok, pokiaľ je jej ďalšia existencia možná v súlade s pravidlami vnútroštátneho práva. Pokiaľ by vnútroštátny súd mohol meniť obsah nekalých podmienok, ktoré sú uvedené v takýchto zmluvách, mohlo by sa tým ohroziť splnenie dlhodobého cieľa uvedeného v článku 7 smernice. Táto možnosť by totiž mohla prispieť k odstráneniu odstrašujúceho účinku pre predajcov alebo dodávateľov spočívajúceho v tom, že sa takéto nekalé podmienky voči spotrebiteľovi jednoducho neuplatnia, keďže predajcovia alebo dodávatelia by sa totiž mohli pokúšať dotknuté podmienky používať, pretože by vedeli, že aj keby bolo rozhodnuté o ich neplatnosti, mohol by vnútroštátny súd zmeniť zmluvu v potrebnom rozsahu, a tak by ich záujmy ostali zabezpečené. Článok 6 ods. 1 smernice 93/13 nemožno chápať tak, že vnútroštátnemu súdu v prípade, že zistí existenciu nekalej podmienky v zmluve uzatvorenej medzi predajcom alebo dodávateľom a spotrebiteľom, umožňuje zmeniť obsah uvedenej podmienky namiesto toho, aby ju voči spotrebiteľovi jednoducho neuplatnil (rozsudok Súdného dvora EÚ C-618/10 Banco Espanol de Crédito SA proti Joaquínovi Calderónovi Caminovi, bod 65, 69, 71).

Podľa § 53 ods. 6 Občianskeho zákonníka ak predmetom spotrebiteľskej zmluvy je poskytnutie peňažných prostriedkov, nesmie odplata prevyšovať najvyššiu prípustnú odplatu, ktorú možno od spotrebiteľa pri poskytnutí peňažných prostriedkov požadovať. Odplatu, podrobnosti o stanovení odplaty, kritériách jej stanovenia a najvyššiu prípustnú výšku odplaty ustanovuje vykonávací predpis.

Ako teda vyplýva z obsahu spisu úroková miera dohodnutá medzi účastníkmi konania v spotrebiteľskom úvere uzavretého dňa 24.11.2009 podstatne prevyšuje obvyklú úrokovú mieru, a preto je takéto dojednanie neplatné pre rozpor s dobrými mravmi podľa § 39 Občianskeho zákonníka. Poskytnutý úver je teda z uvedeného dôvodu bezúčinný.

Odvolaťel poukazuje na „vtesnanie sa“ do administratívneho limitu. Je však potrebné rozlišovať medzi inštitútom úrokovej sadzby (úroky za úver) a inštitútom RPMN (ročná percentuálna miera nákladov). Administratívny strop zákonodarca stanovil nie na úroky, ale na RPMN, ktorá ročná percentuálna miera nákladov zahŕňa aj poplatky a obdobie splácania. Ide o celkové náklady na úver. Nariadenie vlády č. 238/2008 Z. z. a ani žiadny všeobecne záväzný predpis nijako neobmedzil súdy, aby korigovali neprímerane vysoké úroky, ktoré sú síce zložkou pre výpočet RPMN, no nie sú vyňaté z posudzovania dodržania imperatívu dobrých mravov zo strany súdu. Sadzba úrokov 69,59 % je úplne drastická a nemá žiadne opodstatnenie v demokratickej spoločnosti. Súdy sa značne kriticky vyjadrili už aj k nižším úrokovým sadzbám (5Cdo 26/2011 (48%), 1MCdo 1/09 (60%), Krajský súd v Prešove vo veci 3Co 67/2008 (25%). Nemecký BGH v rozsudku z 13. 3. 1990 AZ XI ZR 252/89 vyhlásil úver s rozdielom o 12% percentuálnych bodov oproti priemeru na trhu pre obdobný úver za nemravný a žalobu zamietol pre rozpor plnenia s dobrými mravmi (civilnoprávna úžera). Švajčiarsky spolkový súd znížil v roku 1967 rozhodnutím z 1. 4. 1967 úrokovú sadzbu v prípadoch úverov pre spotrebiteľov z 26% na 18% a sadzbu 26% vyhlásil za odporujúcu dobrým mravom. Odvolacie námietky žalobcu preto nie sú dôvodné.

Vzhľadom na vyššie uvedené odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa v jeho napadnutej časti podľa § 219 ods. 1 O.s.p. ako vecne správny potvrdil.

O trovách odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa ustanovenia § 224 ods. 1 O.s.p. v spojení s ustanovením § 142 ods. 1 O.s.p. Žalobca v odvolacom konaní úspešný nebol a žalovanej žiadne preukázateľné trovy odvolacieho konania nevznikli, preto odvolací súd rozhodol, že náhrada trov odvolacieho konania sa účastníkom nepriznáva.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.